

LEGENDA, PADAVIMAS

PANEVŽIO R. BERNATONIŲ MOKYKLA-DARŽELIS
LOGOPEDĖ SPECIALIOJI PEDAGOGĖ
ASTA ČEPAITIENĖ

2020

LEGENDA REIKŠMĖ

Legenda - (lot. *bažn.* *legenda* dgs. - tai, kas rekomenduotina skaityti): 1. viduramžiais - šventųjų gyvenimo aprašymai, kupini fantazijos elementų; vėliau - religinio pobūdžio didaktiniai aprašymai, pvz., Kristaus ir šventųjų kelionių po žemę; dangaus kūnų atsiradimo aprašymai; 2. poligr. *žemėlapis*, iliustracijų, mastelių, ženklų, santrumpų, spalvų aiškinamasis tekstas, kitaip eksplikacija; 3. kar. *žemėlapis*, schemos, eskizo, plano aiškinimas - tiltų, kelių kokybės, statinių konstrukcijos apibūdinimas; 4. monetos, medalio, antspaudo įrašas, paprastai apvade; 5. muz. laisvos sandaros, lyrinis, artimas baladei instrumentinis kūrinys, susiformavęs romantizmo laikotarpiu; 6. tautosakos ir rašytinės literatūros žanras: siužetu ir personažais artimas nuotykių ir buitiniams pasakoms, o menine forma - sakmėms, padavimams, pasakojimams; liaudies sakmė apie kokį nors svarbų įvykį ar įžymų žmogų.

LEGENDOS REIKŠMĖ LITERATŪROJE

- **LEGENDA, TAI TAUTOSAKOS IR RAŠY TINĖS LITERATŪROS ŽANRAS: SIUŽETU IR PERSONAŽAIS ARTIMAS NUOTYKIŲ IR BUITINĖMS PASAKOMS, O MENINE FORMA – SAKMĖMS, PADAVIMAMS, PASAKOJIMAMS; LIAUDIES SAKMĖ APIE KOKĮ NORŠ SVARBŲ ĮVYKĮ AR ĮŽYMŲ ŽMOGŲ.**

Kirčiavimas:

1. Legendà (dktv. mot.gim. vnsk. V.)
2. Legendà (dktv. mot.gim. vnsk. [n.]
3. Legeñda (dktv. mot.gim. vnsk. Š.)

**PADAVIMAS –
ŽODŽIO LEGENDA
SINONIMAS**

**LIETUVIAI NORĖDAMI SUPRASTI IR
KITIEMS PAAIŠKINTI ĮVAIRIUS NEĖTIKIMUS
GAMTOS REIŠKINIUS, NUO SENO KŪRĖ
LEGENDAS, PADAVIMUS.**

**PERSKAITYK LEGENDĄ. PASAKYK, KAIP
SENOVĖJE ŽMONĖS AIŠKINO GINTARO
ATSIRADIMĄ?**

LEGENDA JŪRATĒ IR KASTYTIS

Seniai seniai, kai dievas Perkūnas buvo visų dievų vyriausias, deivė Jūratė gyveno gintariniuose rūmuose, Baltijos jūros dugne. Ji buvo visų deivių gražiausia ir nežinojo, kas yra žmogiškoji meilė. Tačiau kartą jūroje, ten, kur Šventoji įteka į Baltiją, tinklą užmetė drąsus pajūrio žvejas Kastytis. Jūratė pasiuntė undinėles, kad jos perspėtų Kastytį, jog ne-

valia² drumsti Baltijos vandenų ir gaudyti žuvyčių. Kastytis nepabūgo² deivės įspėjimų ir, nekreipdamas dėmesio į undinių viliones, toliau gaudė žuvis. Jūratė panūdo² sužinoti, kas čia toks nepaiso jos valios, iškilo į jūros paviršių ir pamatė Kastytį. Pamatė ir pamilo žemės sūnų – už jo grožį ir drąsą. Meilės kerai² palietė ir Kastyčio širdį, tad pasidavė Jūratės vilionėms ir atsidūrė gintaro rūmuose. Apie deivės meilę mirtingam žvejui greitai sužinojo Perkūnas. Didžiai užsirūstinęs jis nukreipė savo žaibus į gintaro rūmus ir sugriovė juos. Kastytis žuvo, o Jūratė blaškoma jūros bangų iki pat šiol vis rauda² nelaimingai pasibaigusios meilės. Jūratės rauda tokia jaudinanti, kad, klausydamosi jos, net ir visada šaltos, ramios jūros gelmės kartais nebeišlaiko ir pačios ima nerimauti, jaudintis ir siausti. Tada jos įsiūbuoja jū-

ros gelmėse nusėdusius gintaro rūmų likučius ir ima barstyti juos po krantą. Išplukdo į krantą jūra ir smulkučių gintaro gabalėlių. Tai – Jūratės ašaros. Jos tyros ir skaidrios, tokios pat, kokia buvo Jūratės ir Kastyčio meilė.

nevalia – negalima, neleidžiama

nepabūgo – nepabijojo

panūdo – panoro

kerai – burtai

rauda – gailiai, balsu verkia

SKAITYTO TEKSTO ANALIZĖ

Rask tekste
aiškiai pateiktą
informaciją.

- Kas buvo Jūratė, o kas – Kastytis?
- Kur gyveno Jūratė?
- Už ką deivė Jūratė pamilo Kastytį?
- Kas nutiko Jūratės gintariniams rūmams?
- Kaip legendoje apibūdinamos Jūratės ašaros?

Padaryk
tiesiogines
išvadas.

- Kodėl deivė Jūratė pasiuntė pas Kastytį undinėles?
- Kodėl deivė nutarė pati iškilti į jūros paviršių?
- Kodėl Perkūnas sugriovė gintaro rūmus?
- Kodėl jūros gelmės kartais ima nerimauti, jaudintis ir siausti taip, kad net pakelia nuo dugno ir barsto pakrantėje gintaro rūmų likučius?

Palygink, apibū-
dink, susiek,
paaiškink teksto
informaciją.

- Paaiškink, kodėl Perkūnas nepritarė Jūratės ir Kastyčio meilei.
- Kurie deivės Jūratės poelgiai rodo, kad ji tikrai mylėjo Kastytį?
- Kada, anot legendos, jūros bangos ima barstyti gintaro gabalėlius?
- Paaiškink, kodėl gintaro gabalėliai vadinami Jūratės ašaromis.

Įvertink teksto
turinį ir kalbą.

- Paaiškink, kaip supranti posakį „meilės kerai palietė širdį“.
- Legendos pavadinimas – „Jūratė ir Kastytis“. Kaip dar būtų galima pavadinti šį pasakojimą? Sugalvok. Nepamiršk, kad pavadinimas turi perteikti pasakojimo temą arba pagrindinę mintį.

PAPILDOMA UŽDUOTIS

- **Į KOKI KLAUSIMĄ ATSAKO DAIKTAVARDIS?**
- **PASAKYK DAIKTAVARDŽIŲ RŪŠIS.**
- **RASK TEKSTE TIKRINIUS DAIKTAVARDŽIUS IR PAAIŠKINK JŲ RAŠYBĄ.**

IKI SUSITIKIMO !

